

2. 7/42
Německo využilo svého mohutného průmyslu, který ještě rozšířilo úvěry velkomyslně mu poskytnutými cizinou v r. 1920-1930.

Nedostatečná opatření učiněná po odzbrojení Německa, obrátila se proti spojencům, poněvadž jich Německo účelně využilo při budování své branné moci. Zřízení nájemné armády umožnilo Německu vytvoření velmi dobrých kádru. Zničení starého materiálu přimělo Německo k zavedení nového a moderního, který předčil materiál francouzský používaný od poslední války.

Zatím, co Německo hledalo a organizovalo prostředky pro útočnou a rozhodnou válku, mírumilovná Francie hledala svoji bezpečnost v obranných způsobech. Avšak i v případě, že Francie neučinila vše co měla, musí i ti nejpršnější kritikové uznati, že spojenci žádali od ní více, než byly její možnosti. Je-li dnes prokázáno, že Francie sama nestačí na vyrovnání zdrcující moci pruského militarismu, ukázaly události od r. 1940, že evropská rovnováha bez Francie není možná.

(Pokračování v příštím čísle.)

Výchova a školení důstojníků

(Studie přináší mnohé cenné náměty, jímž nutno věnovati již nyní nejdůležitější pozornost, studium a přípravu. Je to práce mladého důstojníka, odměněná v zinné soutěži. Tím více je nutno vyzvednouti, že autor se zabývá tak vážnými otázkami pro příští budování nové armády. Bylo by vítané, kdyby článek vyvolal diskusi. Hodnotně a věcně příspěvky vítáme. — Redakce.)

Význam aktivní složky důstojnického sboru.

Jako zdokonalení zbraní a jejich výběr pro správné použití, tak i hodnocení lidských schopností a jejich upotřebení na správném místě bylo v nynější válce rozvinuto do krajnosti. Důstojnický sbor moderní armády a hlavně jeho aktivní složka je orgánem, s jehož vyspělostí a pevností roste úspěch zbraní. Jeho dokonalost je přímo závislá na dvou složkách: výběru a stupni školení. Kam vede ustrnulost důstojnického sboru v mírové službě, nepružnost a pomalost myšlení — obsazování velitelských míst podle nevěcných vodítek (služebního nebo fyzického stáří) — ukázala nám tato válka na nesčetných příkladech.

Armáda není zaopatřovací ústav — nesmí býti jím ani v dobách hlubokého míru, a její velitelský aparát má se doplňovati z nejlepšího dorostu národa, kterému stát svěřuje to, co má nejdražší — životy občanů. Důstojnický sbor je a má býti vždy do určité míry kastou, ale ne vnějším označením, nebo výsadami společenského postavení, nýbrž vynikající úrovní svých schopností, respektovanou všemi složkami národa.

Aktivní složka důst. sboru je pověřena výstavbou armády, její výchovou a vedením za války. Promítneme-li si tyto úkoly do

moderní obrany státu, vidíme, jak lze těžko omeziti přípravu státu na válku jen na úzký pojem armády, nýbrž jak některý důmyslný mozek má za úkol sladiti téměř všechny složky státu k válečnému úsilí. Musí to býti vojenský mozek — dozírající na mírový vývoj celého národa, jeho přípravu pro nejtěžší chvíle, aby nebyl jednou velký spěch, nebo aby nebylo příliš pozdě. Těžké a složité úkoly pro aktivní důstojnický sbor vyžadují důkladného školení v širším rámci než dosud.

Předvýchova.

Platí nejen pro výchovu důstojnického dorostu, ale pro výchovu vojáka vůbec — je těžké vychovat vojáka v krátkém čase, není-li splněn předpoklad tradice a základní vojenské předvýchovy. Rodina a obecná škola má vychovati k pocitu státnosti, dát ideu a základy fyzické vyspělosti. Střední škola má bedlivě studovati žactvo po stránce výběru pro vojenské účely a vésti vojenskou předvýchovu tak, jak byla u nás zaváděna — a to — pouze v počátcích — v předposledním roce před Mnichovem. Je třeba si všimati dorostu, kdo z něho má schopnosti velet, vést, organizovat, je třeba cvičit postřeh, vésti k samostatnosti a kázni a usnadniti tak armádě výcvik nováčků. Učitelský sbor všech stupňů a typů škol má pěstovati v žactvu sebevědomí, pocit fyzické zdatnosti, duševní pružnost, vychovávat k brannosti a buditi zájem o vojenskou službu. Zde je velká příležitost pro uplatnění záložních důstojníků.

Vzpomínám si na svoji střední školu;

je to malá ukázka. Když někdo před maturitou prohlásil, že chce do vojenské akademie a byl dobrý žák, zavolał si ho ředitel ústavu a domlouval mu, aby si nekazil kariéru povoláním, které je útočištěm těch, kteří se k ničemu nehodí. V podobném tonu mluvil i třídní profesor a o neustupném žákovi se veřejně mluvilo jako o zkažené existenci. Z celého profesorského sboru byl jenom jeden záložní důstojník a to ještě rakouský. Vojákem z nich nebyl nikdo. Připomínám, že to nebylo v dobách popřevratového pacifismu, ale v době, kdy Hitler strhl na sebe moc a kdy německá mládež veřejně organizovala své polovojenské sbory. Je samozřejmé, že škola, která se bojí zodpovědnosti o mládež i na půdním výletu a zakazuje používání přívozu, místo aby naučila mládež plavat, nevztápí svému žactvu pocit zodpovědnosti, tak potřebný u dorostu, který má velet.

Střelba, řízení motor. vozidel, výcvik v plachtění, plavání, lyžaření, zařazené do rámce školské předvýchovy, usnadňuje výběr specialistů, dává jasně vystoupiti schopnostem a zálibám, které později voj. škola může snadno rozvinout v odborné vědomosti. Konečně pěstování charakteru, voj. tradice a praktické znalosti cizích řečí, to vše je cenným přínosem pro základy vojenské výchovy. Závěr této kapitoly. Vojenské školství musí mít možnost dozoru a spolupráce se školstvím civilním a základy výchovy příštího důstojnického sboru musí být položeny již do civilních škol.

Vojenská služba.

Mládež, připravená školou pro vojenskou službu, bude při nastoupení do vojenské služby povolána do výcvikových středisek ve svém vojenském okrsku. Zde bude podrobena psychotechnické zkoušce a zkoušce fyzické zdatnosti. Ve vysvědčení o předvojenské výchově budiž uvedeno jaké má bránc zvláštní schopnosti, k čemu se hodí a ke které zbraní žádá. Během základního výcviku budou nováči pečlivě sledováni odborníky a po skončení základního výcviku budou podle projevených schopností rozděleni do výcvikových středisek různých zbraní.

Základní výcvik u jednotlivých zbraní prodělávají všichni nováčci bez ohledu na předběžné školy. Zásada o maršálské holi v torbě každého vojáka je v zárodku zabita předpisem o vysvědčení ze školy, které dává nárok na důstojnickou neb i poddůstojnickou hodnost. *Podmínkou je pouze ctižádost, měřitkem výsledky a schopnosti!*

Během výcviku u zbraní opět sledování a oceňování nováčků a na konec výběr do školy pro poddůstojníky, záložní důstojníky a vojenskou akademii. Pro první dvě kategorie stačí posudek instruktorů výcvikového střediska a zkoušky, výběr žadatelů do vojenské akademie provede zvláštní komise MNO, která je pověřena výběrem důstojnického dorostu. Složená z vynikajících odborníků, se znalostí psychologie, nemění tato komise své složení, pokud možno, delší dobu, aby výběr důstojnického dorostu byl jednotný a aby byla možnost kontroly jejich výsledků. Ze stejných důvodů obíždí komise všechna výcviková střediska, kde provede zkoušky žadatelů a výběr. Pro malé srovnání náš starý systém:

V jedné záložní škole jsme měli v posledním roce z celkového počtu 600 frekventantů na 300 žádostí do V.A., t.j. rovných 50%. Systemisováno bylo 25 míst. Z 300 mladých lidí vybrat 25! Předpokládalo by se, že případnou v úvahu jen lidé s nejlepším prospěchem a fyzicky nádherně vyspělí... Chyba. — Byli vybráni lidé s prospěchem horším a fyzicky i morálně průměrní — k rozčarování učitelů a k zatrpknutí 275 žadatelů. Důvody? — Zatižení protekcí, nebo politickou korupcí.

Přijetí k jednotlivým zbraním do V.A. bylo rozhodnuto ještě dříve, než V.A. svého žáka viděla. Nebyl-li dostatek míst u zbraně, ke které žadatel žádal, byl přidělen, ovšem měl-li vlivného přímluvce, lhostejno ke které zbraní. To by nebylo ještě nejhorší, kdyby toto přidělení nebylo s trvalou platností. Můj spolužák s nadprůměrným technickým nadáním, který žádal k ženijní službě, byl přidělen k jezdecku, a ačkoliv během služby ve V.A. ukázal několika vlastními vynálezy svoji technickou vyspělost, byl přesto vycvičen na podprůměrného důstojníka jezdecka a trpěl pocitem méněcennosti.

Konečně jedním z nejrozhodnějších měřítek pro výběr je láska k vojenskému povolání. Další příklad. Spolužák z akademie se nikdy netajil tím, že do V.A. vstoupil jen na přání svého otce — plukovníka — ačkoliv jeho oblíbeným zaměstnáním byl obchod. Úmyslný nedostatek kontroly při výběru umožňoval vstup do V.A. lidem, kteří si byli vědomi, že se svými schopnostmi se nehodí pro studium a kteří na vojenskou službu měli názor, že je to pro ně relativně snadno dosažitelný druh vyhledávané státní služby a zaopatření.

Lidé, kteří měli nadšení, lásku i schopnosti stáli stranou a na vysvětlenou dostávali „lékařská vysvědčení“, na př. nedostatek vlasů a pod. Naopak jsem osobně viděl vysvědčení žadatelů z divišní nemocnice s posudkem: „zdravotně zcela nezpůsobilý“. Posudek opraven čísi rukou na MNO na „ještě způsobilý“!

Není možný podobný nemorální systém, aby ministr N.O. osobně zatřhl většinu žadatelů, kteří měli být přijati do V.A., aniž je kdy v životě viděl.

Je zbytečně řešit způsoby výchovy na budoucích vojenských školách, nebudou-li radikálně odstraněny kořeny politických a jiných vlivů a zásady do výběru důstojnického dorostu.

Konečně nutno se při otázce výběru zmínit i o národnostní otázce. Jednotnost důstojnického sboru je na ní přímo odvislá a doufejme, že tento problém zmizí současně s problémem menšin.

Výběr učitelů.

Podmínkou úrovně školy je výběr učitelů. Není možné udělat z někoho pouhým odvezením dobrého učitele, nemá-li sám lásku k učitelskému povolání. Tedy ne odvezené důstojníky, ale ty, kteří dobrovolně jdou učit.

Sebe lepší důstojník u útvaru není ještě dobrým učitelem, nemá-li k tomu vrozené schopnosti a nebyl — li k tomu účelu školen. Naše vojenské školství zápasilo s neznalostí primitivních paedagogických zásad. Docházelo v určitých speciálních oborech dokonce k tomu, že učitelé měli sklon k tak zvanému „primadonství“ a značné znalosti ve svém oboru nedovedli nebo dokonce nechťeli předati svým žákům, z obavy před vyrůstající konkurencí.

Důstojník-učitel nesmí být posuzován podle svých osobních výkonů, ale *podle počtu vychovaných žáků a jejich výsledků!!* Má být upozorňován na dobré i špatné výsledky u svých žáků a podle toho patřičně odměňován — protože jeho povolání je jedno z nejtěžších a nejodpovědnějších. Ne přestárli, nepovyšovaní, nebo úrazem vyřazení důstojníci mají dostat do ruky výchovu důstojnického dorostu, ale ti nejlepší z nejlepších!

Učitelský sbor nesmí ustrnouti, nýbrž musí být stále informován o nových změnách. Proto období prázdnin má být využito k odeslání instruktorů na stáže do ciziny k různým missím, do učilišť a k speciálním jednotkám, do továren a do civilních škol.

U frekventantů V.A. je třeba si všimati,

kdo z nich má přirozené učitelské schopnosti, ty podporovat, sledovat dále po odchodu ze školy a připravit tak zálohu učitelského dorostu.

Sídlo školy.

Škola, která má poskytnouti výchovu též v celkovém politickém a společenském názoru, může dáti frekventantům málo příležitosti v mimoslužebním čase, je-li umístěna daleko od kulturního a společenského střediska. Není tím řečeno, že ideální umístění je v hlavním městě, ale možnost mimoslužebního společenské praxe a sebevzdělání je pravděpodobněji, je-li alespoň doprava do města možná. Při intenzivním zaměstnání, jaké bylo pravidlem v našich vojenských školách, není nebezpečí, že příští důstojnický dorost, který má sloužit v odléhlych posádkách, si zvykne na přílišný společenský standart.

Doba trvání školy.

Dvě léta jsou nejkratší dobou k formování charakteru aktivního důstojníka. Doba kratší nestačí. Nemám pro to jiného důkazu, než vlastní pocit, jak uniformovanost vojenského chování a názorů dosáhla u mne i u mých spolužáků viditelného stadia teprve v druhé polovině druhého ročníku Vojenské akademie.

Výchova cvičitele.

Zásada: Škola má vychovat dokonalého cvičitele, ne průměrného velitele čety!

Frekventanti V.A. mají se spíše naučit instruovati a cvičiti, než býti cvičeni. Způsob správné instrukce může jim dáti od začátku právě jen vojenská škola, zatím co dokonalost vlastního výcviku mohou prohloubiti v učilištích zbraní neb u útvarů. Instrukci vlastních spolužáků získá nanejvýš zkreslený dojem, nehledě k tomu, že je to úžasná ztráta výcvikového času pro celou skupinu cvičících. Těsný výcvik s instrukcí jednotkou dá možnost styku s mužstvem a kontrolu správného vedení a zacházení s podřízeným. Z naší V.A. vyšly důstojníci teprve poznával u útvarů mužstvo a svými přehmaty se učil. Odtud také vyšly stížnosti na mladé důstojníky, jejich odměřené vystupování a malá znalost psychologie. Nebyla to vina jejich, nýbrž systému školení.

Morální výchova.

Hlavním úkolem školy je výchova vojenského charakteru, který i při dokonalém

8.7/42
výběru frekventantů vyžaduje soustavné péče. Je těžko dávat recepty na výchovu charakteru, ale podle mého názoru osobní vzor velitele — učitele — se známkami ušlechtilého, při tom však vojensky přímého a tvrdého charakteru je stále nejlepším prostředkem výchovy. Věc ta podtrhuje opět otázku výběru učitelů. Vypěstuje-li vojenská škola jen dvě vlastnosti u svých žáků, a to *pravdomluvnost a nebojácnost*, dala tím dostatečný základ k přímému charakteru a rovným páteřím svých odchovanců. K vypěstování těchto dvou povahových rysů je třeba vynaložiti všechny prostředky výchovné. Nedostatek těchto dvou vlastností u frekventantů může býti důvodem pro vyloučení ze školy. Je třeba si uvědomit, že vyloučení žáka ze školy, byť i na konci, je stále lacinější, než škody, které nadělá důstojník slabšího charakteru během své služby.

Základní školení.

Přes zdánlivou vysokou specialisaci potvrdila nynější válka, že každý důstojník, bez rozdílu zbraní a služeb, musí býti v první řadě velitelem a ještě lépe — bojovníkem. Neznalost jakéhokoliv nového bojového prostředku zvyšuje požadavky na jeho nervy a překvapený velitel obvykle nevědí! Společný základní vojenský výcvik pro všechny důstojníky!

Také pro poznání schopností je nejlepší všestranný výcvik v trvání asi tří čtvrtin délky školení vůbec. Zbytek doby bude ztráven v učilištích jednotlivých zbraní.

Základní výcvik budiž rozdělen zhruba po půl roku na tři výcviková období (hrubá charakteristika):

1. období: Výcvik jednotlivce, seznámení se všemi zbraněmi. Maximální rozvinutí individuálních vojenských schopností, výcvik v nejmenších jednotkách.
2. období: Výcvik v četě a setnině.
3. období: výcvik v setnině a samostatném kombinovaném praporu, doplňovaném posilovými prostředky různých zbraní.

Bojový i pořadový výcvik: kombinovat výcvik bez jednotek s výcvikem s jednotkami.

K tomu účelu u V.A. je zřízen instruktční prapor se samostatnými četami speciálních zbraní a školní letka.

Taktické školení.

Jeho rámec, ovšem přizpůsobený novým způsobům boje, zůstane stejný jako byl. Kromě cvičení, řízených instruktory, nutno dáti frekventantům možnost samostatné práce a vedení cvičení hned od počátku. Učí se při tom školit druhé, zvykají si na tvořivou kritiku spolužáků a nabývají sebevědomí. Je lépe dělati chyby, ale při tom učit se pružně tvořit, než pasivně poslouchat. Válečné hry jsou zábavnějším způsobem taktické výchovy při moderním vybavení poslucháren mikrofony a rozhlasovým zařízením. Podporují ctížádost, soutěživost a učí ocenění zpráv v boji.

Střelecká instruktce.

Teorii střelby omeziti na nejmenší potřebnou míru, zato skutečně naučiti střilet ze všech druhů zbraní. Náklad spojený s počtem nábojů nad normální střelecký program se rentuje několikanásobně. Praktické instruování ve střelbě má vychovat skutečné cvičitele ve střelbě, ne znalce drah letu.

Spolupráce.

Učitel tohoto předmětu má vstřípit žákům snahu po vzájemném poznání zbraní a využití jich ve prospěch celkové akce. Má býti vzorem jakéhosi dvoj- nebo trojspecialisty, t.j. důstojníka, který byl školen u dvou nebo více hlavních zbraní. Sleduje frekventanty a vybírá ty, u kterých se projevuje smysl pro vojenskou harmonii a kteří prokazují organizační a kombinační schopnosti při spolupráci různých zbraní. Vybraní frekventanti přicházejí v úvahu pro školení na trojspecialisty.

Zpravodajství a propaganda.

Význam tohoto předmětu nemusí býti zdůrazňován a kromě zpravodajství a propagandy v poli musí každý důstojník dostati celkový přehled o možnostech zpravodajské služby a propagandy. Výběr důstojníků, přicházejících v úvahu pro takový druh služby, bude tím též usnadněn.

Politická nauka.

Odpolitizování důstojnického sboru neznamená neznalost vnitřní i vnější politiky státu. Sledujeme-li průběh této války, rysuje se nám jasně obrázek všech vojenských quislingů jednotlivých národů. Je příznačné, že se mezi nimi objevili i vynikající vojáci, kteří právě z neznalosti politických

67/42
nauk nejednali často ve prospěch svého státu a doslova nalétli na falešný politický směr. Konečně, jak bylo již předesláno v úvodu, obrana státu, její organisování, dotýkající se všech složek národa, vyžaduje se strany vojáků dokonalé politické vzdělání a znalost struktury státu. Sem patří i celkové vzdělání v národohospodářství vzhledem k válečnému úsilí státu.

Psychologie a vojenská výchovatelství.

Jeden z dosud velmi zanedbávaných předmětů, jehož význam jsme poznali právě v zahraniční armádě, je psychologie. Normální důstojnické znalosti v tom oboru ukázaly se nevyhovující v pestré různorodosti vojáků. Je ovšem třeba, aby učitel byl skutečný odborník se smyslem pro praktickou aplikaci teorie. Je také pověřen kontrolou celkového vyučovacího systému a je poradcem velitele školy po stránce paedagogické.

Přírodní vědy.

Nepovinný předmět, ale pro žáky, kteří si přinesli do školy zálibu a znalosti některé přírodní vědy mající vztah k vojenskému studiu, třeba zříditi semináře, kde pod dozorem mohli by pokračovat ve studiu. Učitelé těchto předmětů jsou pověřeni vedením pokusného odboru, který podporuje, kontroluje a usměrňuje návrhy nebo vynálezy žáků a dává jim plnou pomoc i tehdy, když se jedná o bezvýznamné „objevy“. Jenom takto roste sebevědomí žáků. Samozřejmě každý jejich návrh musí býti zpracován a využit.

Válečné dějiny.

Ve formě konkrétních případů, ale nejen bitvy u Cannae nebo Waterloo, ale typických bojů malých jednotek. Je na př. zajímavé, že v naší V.A. nebylo kromě bitvy u Zborova a Bachmače vůbec zmínky o bojích našich legií. Opomenouti tak velikou tradici z poslední doby a příklad drobných bojů na velké frontě bylo chybou.

Nauka o terénu.

Zjednodušení teoretické výklady ve prospěch praktického čtení mapy a mapování. Zvláštní doplňovací hodiny pro frekventanty, kteří projeví schopnosti a předběžný jejich výběr pro zeměpisný ústav.

Nauka o motorech.

Teoretické a praktické poznání základních principů motorů, používaných v armá-

dách. Učitel tohoto oboru bude pověřen dohledem nad pokusnými dílnami a řidičským výcvikem frekventantů. Během roku je výhodné doplniti znalosti exkursemi do továren na motory.

Spojení a ženijní služba.

Přílišné množství — teorie a probírání rozsáhlé odborné látky, aniž žáci vidí praktické použití materiálu v jednotce, je bezcenné. Práce s instrukčními četami obou zbraní, jakož i obsluha nejdůležitějšího materiálu na cvičeních má daleko větší hodnotu.

Chemická technologie.

Rozsah látky bude závislý na použití BCHL v nynější válce. Rovněž pokusné dílny.

Řeči.

S odpadnutím menšinového problému nebude třeba povinného vyučování velkého množství jazyků při malém počtu vyučovacích hodin. Je zbytečné, aby všichni frekventanti, často bez absolutního nadání pro jazyky, se učili povinně některé řeči. Naopak, má býti dána možnost rozšíření znalosti jakéhokoliv jazyka, které si frekventant do školy již přinese. Vyučování budiž individuální podle stupně znalosti jazyka. Větší důraz nutno věnovati studiu slovanských jazyků. Žáky, kteří projeví vynikající nadání pro řeči, bude záhodno odeslati po skončení školy na stáže do ciziny.

Tělesná a sportovní výchova.

Sokolská soustava, přizpůsobena vojenským požadavkům, zůstane i nadále základem tělesné výchovy. Bude položen větší důraz na polní tělocvik a výcvik v plavání v krytých plovárnách po celou dobu roku. Pro sportovní činnost je lépe vyhraditi určitý počet hodin a ponechati frekventantům organisovat zájmové skupinky podle obliby sportu, asi v takové formě, jako je to prováděno na anglických universitách. Večerní hodiny tělocviku, tak, jak jsme je prožili my ve V.A., po celodenní únavě a večeri, může povinný tělocvik nebo sport zcela znepříjemnit a je jenom přemáháním sil.

Určitou dobu — asi 3 týdny v létě i v zimě — je třeba uspořádati letní nebo zimní tábory. Kromě střelby a vojenského výcviku budiž určená doba využita k zvýšenému tělesnému výcviku, táboření a

individuálnímu boji, asi na způsob výcviku anglických kommandos. Zde také nutno předem provést výběr důstojníků, kteří pro vynikající fyzické výkony budou určeni k úderným a speciálním jednotkám. Pobyt v zimním táboře má být kromě toho využit k zdokonalení lyžařského výcviku a k výběru důstojníků pro horské jednotky.

Popis.

Formy popisování důstojníků, ustálené u nás, jsou zastaralé a brzdi výběr, nehledě k nebezpečí osobních sporů. První popis, který dostává absolvent V.A., byl často ovlivňujícím činitelem na řadu dalších jeho popisů, ačkoliv druh jeho práce se změnil. Nový druh popisu má obsahovati v principu 3 hlavní rubriky:

- 1.) má (mimořádné) schopnosti k.....
- 2.) hodí se pro.....
odůvodnění.....
- 3.) během . . . období byl velitelem osobně upozorněn na vlastnosti povahy, kterých se má vyvarovati.....

Popisování buď veřejné na schůzce velitele v přítomnosti popisovaného. Vychovává k přímosti, zodpovědnosti a vylučuje nebezpečí demagogie. Učí též frekventanty prakticky zodpovědnosti a úvahám o oceňování člověka, před kterýžto problém byl nově vyřazený důstojník postaven bez jakéhokoliv školení nebo poučení sám a často tápal na úkor lidí, svěřených mu k ocenění.

Klasifikace.

Způsob klasifikace bodováním nejlépe vyhovuje požadavkům vojenské školy. Právo klasifikovat může mít jenom ten instruktor, který žáka zná. Příklad z naší V.A.: Učitel třídy o více než 40 žácích, s jednou vyučovací hodinou týdně, nemohl ústně zkoušet vůbec. Žáky neznal jménem a výsledky písemných zkoušek byly vždy ilusorní. Důsledek byl klasifikace podle oka.

Je tedy lepší, když učitelé pomocných předmětů, nebo předmětů s malým počtem hodin vůbec neklasifikují, ale pouze ohodnotí mimořádné nadání u žáků, kteří vyniknou nad průměr a upozorní na sebe zájmem o vyučovací látku.

Samoklasifikace prováděna u nás na př. v Baťových školách, je výbornou kontrolou učitelů a vychovává žáky k přímosti, zodpovědnosti a k oceňování schopnosti kamarádů.

Nemusí být prováděna úplně: stačí, když

si žáci oklasifikují toho, kdo z jejich čtyř nebo třídy vyniká nad průměr a je výtečný. Zkušenost z praxe dokazuje, že téměř nikdy nejsou rozpory s oceněním žáků a učitelů, pokud jde o nejlepší prospěch. Psychotechnické zkoušky, prováděny v každém období, jsou cenným doplňkem klasifikace. V jejich přesnost byla získána důvěra, hlavně v posledních letech, kdy byly konány pokusy ve vojenské akademii. Zjistilo se, že zřídka kdy byly rozdíly mezi klasifikací výtečných žáků a výsledky psychotechnických zkoušek.

Učiliště zbraní.

Po skončení základního výcviku budou frekventanti odesláni do učilišť jednotlivých zbraní. Doba školení je 6 měsíců. Provádí se hlavně technický výcvik, cvičí se dokonalost a přesnost i odborné znalosti, a to podle potřeby u jednotlivých zbraní, dále praktické velení instrukčním jednotkám a taktické školení v rámci, který byl u nás prováděn v aplikačních kursech jednotlivých zbraní. Doby 6 měsíců zdánlivě krátké se dá využití dokonale, je-li praktický výcvik s jednotkami na plném stavu podstatnou složkou programu. Vyrovná se dvojnásob době, vyplněné teoretickými přednáškami nebo velením supponovaným jednotkám na mapě. Absolventi, určení k výcviku trojspecialistů, nastupují tento druh školení u letectva současně s přístími důstojníky letectva. Toho období nutno též využít pro praktickou společenskou výchovu, na kterou pro velký počet žáků nebylo na V.A. dostatek prostředků ani kdy.

Pokračování ve výchově u útvaru.

Vojenská škola má splnit hlavní úkol — vychovávat vojenský charakter svých žáků. Jde-li tato výchova na úkor vojenského výcviku, nevadí to příliš, protože nově vyřazený důstojník musí být dále školen u útvaru. Všimneme-li si našich poměrů, i když nebereme v úvahu hektické tempo posledních let a nadměrné úkoly, položené na bedra nově jmenovaných důstojníků, dojdeme k závěru, že mladý důstojník velmi často na místě aby byl u útvaru dále školen, přicházel k velitelům, které předčil znalostí a kteří mu nemohli nic nového říci, protože z pohodlnosti ustrnuli duševně. Bylo velmi málo útvarů, kde by byl mladý důstojník veden zkušenou rukou velitele — staršího kamaráda. Bylo to předmětem úvah v našich vojenských časopisech doma a příčina jako obvykle byla v osobních problémech a nejed-

notnosti důstojnického sboru, což zde nebudu rozvádět. Je třeba zdůraznit, aby hlavně po stránce utužení vojenského charakteru, nebyla zmařena práce vojenské školy již v prvních letech přidělení u útvaru.

Závěr.

V naší armádě se nedostalo důstojnickému sboru cti prokázati svoji kvalitu bojem za obranu vlasti. Vyšší důstojnický sbor ve vlasti je částečně vybit, částečně zkompromitován. Pokud je v zahraničí, neměl příležitosti velet vůbec, a pověřen kancelářskou

práci nabývá válečných zkušeností nanejvýše četbou denního tisku. Z ostatních důstojníků ve vlasti, pokud nepřešli vůbec do civilních povolání trvale, většina ztratila možnost vojenského vzdělání naprosto.

Je třeba z mladých důstojníků zde v zahraničí připravit včas nový učitelský sbor, umožnit jim stáž u spojeneckých armád na bojišti, aby získali válečné zkušenosti a přenesli je na svoje žáky. Jinak hrozí výchově našeho příštího důstojnického dorostu opět papírové neživotné metody, které vychovávají více úředníky než bojovníky.

O výkonu čs. vojenského soudnictví v Anglii

U československé armády v zahraničí po dobu války vykonávají trestní pravomoc polní soudy. Instituce polního soudnictví byla zřízena zákonem z roku 1937. Liší se od mírového vojenského soudnictví ekonomičtějším obsazením soudu, hlavně však pružností a rychlostí řízení. Od občanských trestních soudů se liší zejména tím, že k společnému rozhodování je ve značné míře povolán laický živel. Zákonodárce měl při tom na mysli, aby trestné činy, spáchané vojenskými osobami, byly posuzovány s náležitým zřetelem na skutečné poměry u vojenských útvarů, tedy na prostředí, z kterého vyšel trestný čin, a mimo to, aby příslušníci toho onoho odvětví vojenské služby přispěli svými vojenskými znalostmi při posuzování porušení vojenských povinností. Nalézací soud se skládá (s výjimkou případů samosoudcovských) z předsedy a dvou přísedících. Předsedou jest důstojník justiční služby, jedním přísedícím je důstojník zbraní, druhý se vybere ze stavovské a hodnostní skupiny obžalovaného. Toliko, je-li na trestný čin v zákoně stanoven trest nad 5 let, rozhoduje senát, skládající se ze dvou justičních důstojníků a přísedícího důstojníka zbraní. Řízení se provádí ve dvou instancích. O odvolání rozhoduje vrchní polní soud v senátu o třech justičních důstojnících.

Polní soudy nejsou v žádné organizační souvislosti s brigádními a divísními veliteli. Naprostá nezávislost vojenských soudů je zaručena ústavní listinou, která v §u 98 ustanovuje, že soudcové vykonávají

svůj úřad nezávisle, jsouc vázáni jen zákonem. Vojeňští soudcové jsou vyňati z obecné vojenské pravomoci nadobro, a to nejen pro porušení povinností soudcovského úřadu a soudcovské služby. Podléhají jenom svým soudcovským představeným.

Tolik pro porozumění instituce polního soudnictví.

Je zásadou mezinárodního práva veřejného, že armáda spojenecká, která se zdržuje dočasně na území svého spojení, může vykonávat vojenskou soudní pravomoc nad svými vojáky podle svého vojenského práva. O tom praví nejuznávanější autorita mezinárodního práva toto:

„Je-li nějaká armáda na cizím území ve službách vlastního státu, jest jí pokládána za exterritoriální a zůstává proto pod jurisdikcí svého státu. Zločin, který byl spáchan na cizím území ve službách vlastního státu, nemůže býti trestán domácími civilními nebo vojenskými úřady, nýbrž toliko důstojníkem, velícím této armádě nebo jinými úřady vlastního státu. Toto pravidlo platí pouze v případě, že zločin byl spáchan buď uvnitř města, kde armáda dle nebo na místě, kde byl zločinec ve službě. Neplatí však, když na př. vojáci cizí armády opustí oblast své posádky mimo službu pro zotavení a zábavu a pak spáchají zločin“.

To je ovšem pouze zásada mezinárodního práva, která v tom kterém případě musí býti uvedena v platnost smlouvou mezi oběma státy nebo zákonem toho státu, v jehož sféře má býti soudní pravomoc vykonávána. Tak na př. došlo na základě principu